

سید مهدی طالبی

پژوهشگر حوزه بین الملل

بودجه نظامی شاید زیر ساخت قدرت تلقی شود؛ اما به‌تهایی ضامن پیروزی نیست. این را شکست‌های آمریکا در غرب آسیا، شوروی در افغانستان و رژیم صهیونیستی در مقابل گروه‌های مقاومت، نشان داده است. در تازه‌ترین جنگ منطقه بین ایران و رژیم صهیونیستی، تهران به خوبی ثابت کرد که عواملی فراتر از بودجه، قدرت نظامی را شکل می‌دهند. در محاسبات صهیونیست‌ها و اعضای ناتو که کمک‌های تسلیحاتی و اطلاعاتی در اختیار تل آویو قرار می‌دادند، جمعه قرار بود آخرین روز ایران با مختصات فعلی باشد؛ اما ساختار پیچیده فرماندهی نظامی در ایران، همه معادلات را تغییر داد. اما شگفتی این تهاجم تنها ساختار فرماندهی نبود و به استراتژی دفاعی ایران نیز مربوط بود. فرماندهان نظامی ایران با آگاهی از فاصله بسیار معنادار بودجه نظامی ایران با بودجه نظامی رژیم صهیونیستی، از مدلی برای دفاع استفاده کردند که وارد آوردن ضربات سنگین با کمترین هزینه همراه باشد. ایران به طور متوسط سالانه بین ۴/۵ تا ۶ میلیارد دلار صرف امور نظامی می‌کند. در مقابل رژیم صهیونیستی تنها در سال جاری ۳۰ میلیارد دلار برای هزینه‌های نظامی خود بودجه تعیین کرده است. علاوه بر این، رژیم از دوره اوایما، سالانه معادل ۳/۸ میلیارد دلار کمک نظامی از آمریکا دریافت می‌کند. جدا از این دو، رژیم از کمک‌های اضاف‌ای در حدود یک تا ۲ میلیارد دلار در مواقع بحران یا جنگ، بهره می‌برد. قیاس این دو نشان می‌دهد که تنها کمک‌های آمریکا، بیش از تمام بودجه نظامی ایران است. شاید این فاصله نیز باعث شد تا استراتژیست‌های غربی و اسرائیلی به شدت در محاسبه ظرفیت و اراده ایران برای تلافی اشتباه کنند. با وجود این شکاف حدود ۷ برابری، ایران با الگوی بومی خود توانست در جنگ اخیر تکبر استراتژیک صهیونیست‌ها را در بالاترین سطح بشکند. این برتری متأثر از تدبیر فرماندهان نظامی ایران است؛ فرماندهانی که تعداد زیادی از آن‌ها در جنگ اخیر به شهادت رسیدند. درایت و طراحی جنگی آن‌ها، باعث شُشد تا ایران به عنوان کشوری با محدودیت‌های بسیار، بتواند رژیمی تا بن دندان مسلح به تکنولوژی روز دنیا را در ۱۲ روز، مستأصل کند. حملات موشکی ایران نشان داد سلاح‌های متعارف می‌توانند محاسبات ژئوپلیتیکی را برهم بزنند.

شیوهٔ دوگانهٔ گسترش عمق استراتژیک ایران

ایران برای دفاع از خود نیازمند ایجاد «عمق استراتژیک» بود. هدف از ایجاد عمق استراتژیک تدارک وسعت برای خود و فاصله‌گذاری با دشمن بود تا آن‌ها نتوانند به سرعت، باشند، به طور گسترده و با سلاح‌های کوتاه‌برد خود ایران را هدف بگیرند. به عنوان مثال دشمن نباید با یگان‌های زمینی شامل تانک، نفربر، خودروهای زرهی،

«فره‌یختگان» هزینه‌های تهاجمی دو طرف را بررسی می‌کند

اسرائیل ۷۷ برابر ایران هزینه کرد

سربازان و بالگردها در مجاورت خاک ایران قرار می‌گرفت یا در صورت قرار گرفتن از آزادی عمل برای فعالیت برخوردار می‌شد.

همچنین جنگنده‌ها و بمب افکن‌های دشمن که دارای بردهای معمول بودند نباید از آزادی عمل برای بمباران گسترده و متوالی خاک ایران برخوردار می‌شدند.

ایجاد عمق استراتژیک برای مسدودسازی مسیر حمله دشمن از دوشیوه قابل پیگیری بود که در ادامه آمده‌اند:

▲ **ایجاد عمق استراتژیک در منطقه حائل و متکی بر زمین؛ گروه‌های مقاومت**

یک شش‌یوه حمایت از گروه‌ها و جمعیت‌های بومی برای دفاع از آزادی‌شان در برابر غرب، رژیم صهیونی و دیکتاتوری‌ها بود. این گروه‌ها مانع از تثبیت قوای دشمن بر روی زمین می‌شدند. پایگاه‌های زمینی و هوایی دشمن به‌دلیل نزدیکی به محل استقرار گروه‌های مقاومت عملاً به «گروشت زیر دندان» تبدیل شده و در معرض خطر قرار داشتند. این اتفاق نشان می‌داد در صورت فعالیت و حرکت قوای دشمن، گروه‌های مقاومت از فاصله نزدیک با آن‌ها درگیر می‌شدند.

در یک درگیری بزرگ پس از تحرک زرهی و هواگردهای پیش‌فهد دشمن، گروه‌های مقاومت با سر باران خود و سلاح‌های ساده و کوتاه برد مثل راکت‌ها و موشک‌های ضدزره، راکت‌های گرادو خودروهای تاکتیکی (وانت‌های مسلح به مسلسل سنگین) موفق به زمین‌گیر کردن دشمن می‌شدند.

سردار سلیمانی فرمانده فقید سپاه قدس که در سال ۱۳۹۸ توسط آمریکا به شهادت رسید، اعلام کرده بود در فاصله میان ایران تا دریای مدیترانه در جغرافیای حائل‌ی به طول و عرض یک هزار کیلومتر، چندین ارتش ایجاد کرده و دشمن تا نتواند از آن‌ها عبور کند، قادر به تهاجم مؤثر و سهمگین به این منطقه نخواهد بود.

این سیاست کارایی خود را نشان داد و رژیم صهیونی مدت‌ها به دلیل استقرار زمینی مقاومت در درون و پیرامون فلسطین اشغالی قادر به استفاده از تسلیحات دوربرد و یا به‌کارگیری گسترده قابلیت‌های امنیتی خود علیه ایران نبود.

تل آویو می‌دانست با استقرار انبوه نیروی مقاومت به ویژه حضور مستقیم ایران و متحانشان در سوریه با خطر بزرگ تهاجم زمینی و راکتی در صورت حمله هوایی مواجه خواهد‌شد.

با جنگ‌های منطقه طی ۲۱ ماه اخیر که باعث شد رژیم صهیونی به دلیل ارزیابی موجودیتی از خطراتی محابتر و باتاب‌آوری بالا رفته‌وارد درگیری‌ها شود، اوضاع

اندکی بفرخ شد و با سقوط سوریه به اوج خود رسید.

با این حال تهاجم مشترک رژیم صهیونی و آمریکا به ایران در جریان «جنگ ۱۲ روزه» مبتنی بر بمباران هوایی و اقدامات امنیتی در داخل بود.

اتلاف و اشگستن رژیم صهیونی خطر ورود به جنگی گسترده‌تر را نپذیرفت و در ساعات پایانی با حملات ایران و گروه‌های مقاومت عراقی به پایگاه‌های آمریکا در قطر و عراق، جنگ به نقطه آتش‌پس رسید.

علی‌رغم دوسال جنگ شدید، مقاومت عراق دست‌نخورده باقی ماند، مقاومت یمن علی‌رغم بمباران‌ها به دلیل پشتیبانی به سلاح‌های جدیدتر و آشنایی با تاتیک‌ها در طول نبرد بهبود یافت و مقاومت لبنان و غزه نیز قادر به حفظ موجودیت خود شدند.

▲ **ایجاد عمق استراتژیک از مرکز و متکی بر هوا**

مسیر دوم ایران برای ایجاد عمق استراتژیک که مکمل شیوه اول نیز به‌شمار می‌رود، بر انجام حملات کوبنده، دقیق و پردامنه از داخل کشور به اهداف در منطقه حائل متکی است. سلاح‌های ایران برای تأمین چنین عمقی شامل موشک‌های بالستیک، موشک‌های کروز و پهپادهای انتحاری است. این سلاح‌ها با بردهای اعلامی حداکثر

تا ۲۵۰۰ کیلومتر، به ایران اجازه می‌دهد از گستره سرزمینی خود چه در مرکز، جنوب یا شرق شلیک‌های متعددی به اقصی نقاط منطقه حائل در جهت غرب انجام‌دهد؛ جایی که مساحل مدیترانه قرار دارد. در جنگ اخیر نیز این اتفاق رخ داد و ایران به دفعات از مرکز و شرق به سمت فلسطین اشغالی با موشک‌های بالستیک شلیک کرد.

این شیوه‌ا اما از نظر فناوری برتری‌هایی بر شیوه‌ها دارد. در خصوص گروه‌های مقاومت پیچیدگی هابر تشکیل سازمان، ساماندهی ساختاری، تربیت اپدین‌لوزیک، حمایت مالی و تدارک‌وسسانی است، اما همه چیز ساده است. گروه‌هایی که ساماندهی می‌شوند از جمعیت‌های شیعه یا اهل سنت مبارز هستند. سلاح‌نیز عمدتاً ساده و سبک است. در مقابل اما ایجاد عمق استراتژیک از مرکز، نیازمند فناوری بالایی است زیرا نیازمند سلاح‌های دوربرد است. تأمین سوخت بر قدرت برای پیش‌ران موشک‌ها، ساخت موتورهای پیچیده، فائق آمدن بر مشکلات باگشت کلاهک به جو، حفظ دقت چندده متری در پر تاب‌های چند هزار کیلومتری، مشکلات مانور، مسیر یابی و هدایت به همراه لزوم عبور از چنین لایه پدافندی جزئی از این مشکلات هستند.

به غیر از ساخت و ترکیب مواد و قطعات مختلف، معضل اصلی تأمین آن‌هاست. به عبارتی ایجاد عمق استراتژیک از مرکز باید نسبت به تحریم‌ها و خرابکاری‌ها مصون شود. ایران برای جبران این مشکل اقدام را انجام داده است. ساده‌سازی سلاح‌ها، تأمین داخلی مواد و قطعات با بومی سازی، کسب توانایی چک و بررسی قطعات خریداری شده و همچنین بهره‌گیری از قطعات تجاری‌ای که به‌ وفور در بازارها یافت می‌شوند، بخشی از این اقدامات است.

نکته مهم آنکه «ایجاد عمق استراتژیک در منطقه حائل و متکی بر زمین» صرفاً بر روی زمین قابل پیاده‌سازی است اما «ایجاد عمق استراتژیک از مرکز و متکی بر هوا» قابل تسری در دریاهاست. گروه‌های مقاومت نمی‌توانند ناوهای دشمن و کشتی‌های تجاری‌اش را هدف قرار دهند، اما از موشک‌ها و پهپادها می‌توان برای اینکار استفاده کرد. از این رو عمق استراتژیک ایران با سلاح‌های دوربرد تا قیانسز هند می‌رسد و در ترکیب با گروه‌های مقاومت، قابل تسری و شاخ‌وشمال آفریقا و دریای مدیترانه است.

برآورد هزینه‌ها و آورده‌ها

طبق گزارش فایننشال اکسپرس اسرائیل در هفته‌اول حملات به ایران تقریباً ۵ میلیارد دلار هزینه کرد و هزین‌های روزانه جنگ به ۷۲۵ میلیون دلار رسید. ۵۹۳ میلیون دلار برای عملیات تهاجمی و ۱۳۲ میلیون دلار برای دفاع و بسیج. این یعنی رژیم صهیونیستی در طول ۱۲ روز جنگ، بیش از ۷ میلیارد دلار تنها برای عملیات تهاجمی هزینه کرده‌است.

در مقابل ایران چه میزان برای تهاجم به سرزمین‌های اشغالی هزینه کرده‌است؟ گفته شده ایران در طول این درگیری حدود ۵۹۱ موشک بالستیک و بیش از ۱۰۵۰ پهپاد

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

تهاجمی به سمت اسرائیل و قطر شلیک کرده است. قیمت موشک‌های بالستیک

ایران، در حوزه بالستیک‌های عادی ۸۰ هزار دلار، بالستیک‌های تاکتیکی ۱۲۰ هزار دلار و هایپرسونیک‌ها ۲۰۰ هزار دلار است. اگر برای تخمین هزینه‌ها همان عدد

میانه ۱۲۰ هزار دلار برای هر موشک در نظر گرفته‌شود، برای پرتاب ۵۹۱ موشک به سمت فلسطین اشغالی، ۷۱ میلیون دلار هزینه‌شده‌است. همچنین با توجه به قیمت

۲۰ هزار دلار برای هر پهپاد انتحاری ایران در بازارهای جهانی، پرتاب ۱۰۵۰ پهپاد، ۲۱

میلیون دلار هزینه در بر داشته است. این مسئله نشان می‌دهد هزینه تهاجم ایران به سرزمین‌های اشغالی تنها ۹۲ میلیون دلار بوده‌است. مقایسه این دودعد نشان می‌دهد

که ایران با هزینه‌ای معادل یک‌هفتادم رژیم صهیونیستی، توانست چنان ضرباتی به پیگروه رژیم وارد کند که از روزنهم جنگ با واسطه در پی توقف آتش‌پس باشد. هزینه

نظامی آمریکا نیز در این جنگ، بسیار بیشتر از ایران بوده‌است. این کشور از ۱۴ بمب سنگرشکن برای حمله به تأسیسات هسته‌ای ایران استفاده کرده‌است که هرکدام ۳/۵

میلیون دلار قیمت دارند. تنها این بمب‌ها ۵۰ میلیون دلار هزینه در پی داشته‌است. برای این عملیات از ۷ فروند بمب افکن بی-۲ استفاده شده که برای عملیات، ۳۷

ساعت پرواز کرده‌اند. هزینه هر ساعت پروازی ۲= معادل ۸۸ هزار دلار است. بنابراین هزینه پرواز هر بمب افکن به ۳ میلیون و ۲۰۰ هزار دلار و برای هر ۷ فروند به ۲۲

میلیون و ۴۰۰ هزار دلار می‌رسد. آمریکایی‌ها از ۳۰ موشک کروز تو ماهواک به قیمت هر فروند ۲ میلیون دلار بهره‌برندند که مجموع آن ۶۰ میلیون دلار هزینه در پی داشته

است. همچنین به اذعان آمریکایی‌ها ۱۲۵۵ فروند جنگنده آن‌ها نیز برای اسکورت و آمادمایش در آسمان بوده‌اند. با در نظر گرفتن ۱۰ هزار دلار هزینه هر ساعت پرواز و

اینکه در این عملیات هر جنگنده دو ساعت پرواز داشته، آن‌ها نیز ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار دلار هزینه برده‌اند. این مسئله نشان می‌دهد تهاجم آمریکا در کمترین تخمین‌ها

۱۳۵ میلیون دلار هزینه داشته‌است. در مقابل، ایران در حمله انتقام جویانه به پایگاه نظامیان آمریکایی در قطر با نام «العبدی» از ۱۴ موشک بالستیک تاکتیکی با قیمت

هرکدام ۸۰ هزار دلار بهره‌گرفت که هزینه‌ای معادل یک میلیون و ۱۲۰ هزار دلار هزینه در پی داشت. همچنین گروه‌های مقاومت عراقی با تعداد کمی پهپاد به اهداف

حساس در پایگاه‌های التاجی، عین الاسد و ذیقار حمله کردند. اگر هزینه هر پهپاد دوربرد به ۲۰ هزار دلار برسد، هزینه پهپادهای کوتاه‌برد پرتاب شده به این پایگاه‌ها

به مراتب کمتر است. در نتیجه در عملیات گروه‌های عراقی نیز به‌طور تخمینی ۱۰۰ هزار دلار صرف شده‌است. در حملات ایران و عراق اما چه اهدافی نابود شده‌اند؟

در حمله ایران رادار هشدار زود هنگام آمریکا در قطر که جغرافیای وسیعی تا افرایین را پوشش داده و برای تشخیص پرتاب موشک از ایران مورد استفاده قرار می‌گرفت نابود شد؛ راداری که ده‌ها میلیون دلار ارزش داشت. در حملات عراقی‌ها نیز رادارهای آمریکایی هدف قرار گرفتند که هرکدام میلیون‌ها دلار ارزش داشتند. ایران با یک میلیون دلار، ده‌ها میلیون دلار و عراقی‌ها نیز با کمتر از صد هزار دلار، چند میلیون دلار به آمریکا زیان رساندند. در مجموع عملیات ایران، یک ۱۱۳۵ عملیات آمریکا هزینه برد. همچنین اگر در نظر گرفته‌شود حجم خسارات وارده به ایران در عملیات آمریکا، کمتر از هزینه‌ای بود که واشگتن متحمل شد. حمله ایران چندین برابر هزینه‌ای که در آن شد، به آمریکا خسارت وارد کرد.

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان

فره‌نختمان